

SLOVENSKI NAROD.

Iskaja vsak dan sveder, imisi nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računati se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Bodočnost avstrijskih sodnikov.

Ko se uvede novi civilnopravdni red, odpre se novo polje juristom, ki se odločijo za sodniški stan. Neki oficijozni glas, ki prihaja gotovo iz pravo-sodnega ministerstva, razpravlja, kako se bodo raz-mere v sodniškem stanu prenovile vsled uvedbe novega sodnega reda in da se sodniška karijera zboljša tudi v gmotnem oziru.

Poslednjih deset let so jako malo absolvirani juristi se odločevali za sodniški stan. Justična uprava je že bila v skrbeh zaradi pomanjkanja sodnih uradnikov. Sicer se je vedelo, kaj vse od-vrača juriste od sodne kariere, a v okviru dose-danjih razmer se ni dalo dosti storiti. Treba je bilo načelnega prevrata, ki je bil že dolgo potreben v pravnem življenji. Ko se je dovršila reforma civilno-pravnega reda, se je naredil začetek temu pre-vratu, s katerim se zboljša gmotni položaj sodnih uradnikov.

Z novim civilnopravdnim redom dobi sodnik višje in plemenitejše naloge. Neposredneje in vspeš-neje bode mogel delovati v varstvo pravice, kakor more pri pismenem postopanju, katerega dnevi so šteti.

Sodnik izstopi iz dosedanje pasivnosti, vodil bode zasledovanje in uresničenje pravice, pravljanje in izvršitev, tudi v materijelnem oziru. V njegovem prepričanju in njegovi vesti bode odločitev o tem, kaj je res ali neres. On bode mogel in moral po-magati, kjer je potrebna njegova pomoč, gledati mu bode, da kdo ne bode imel škodo zaradi po-manjkljivega pravnega znanja in odpraviti razliko mej revnim in bogatim vsaj v pravosodju. Pravice sodnik ne bode iskal samo v zaprašenih aktih, temveč v polni javnosti, veljava njegove besede bode večja, njegove naloge bodo težje, ali baš to bode krepilo zavest o njegovi odgovornosti in mu dajalo nekako notranje zadoščenje glede izvrševanja poklica.

Pa tudi gmotne razmere sodnikov se bodo zboljšale. V to bode pomoglo več okoliščin. Pred vsem se bode pomnožilo število mest, tako bode pri sodiščih moralo biti več uradnikov in osnovati se bode moralo več novih sodišč, ker brez tega se novi pravdni red uvesti ne da. Tukaj gre za veliko

število mest in to različne stopinje, ne samo naj-nižje. Bati se ni, da se nova mesta osnujejo na stroške višjih bolj plačanih sodnih mest, kajti že državni zastop je vladi priporočil, naj se naredi pravo razmerje mej višjo in nižjo kategorijo. Če se bode zahtevalo od sodnika intenzivnejše duševno delo in se mu nakladale resnejša odgovornost in večje dolžnosti, bode se mu tudi primerno morala zboljšati plača in primerno pospešiti se bode moral sedaj počasen razvoj plačilnih razmer.

Z vpeljavo novega civilnopravnega reda se bode v sistemu sodniških mest mnogo premenilo, a bati se ni, da bi razmere postale občno slabše. Pomnožitev nižjih pa tudi višjih mest bode znatna. Vsled premembe civilnopravnega reda popusti tudi več starih sodnikov, ki imajo davno pravico do po-kojnine, aktivno službo in narede prostor mlajšim juristom, ki se bodo lažje privadili novemu postopanju. To ni le verjetno, temveč gotovo, ker brez tacega popolnjenja in zboljšanja sodnega organizma bi bila vsa reforma pravnega reda brez vsacega uspeha.

Oseb za sodno službo pa justično ministerstvo nima na razpolago in drugo leto se bode pokazalo veliko pomanjkanje. Za mnogobrojna nova mesta sedaj še ni sposobnih ljudi, in odprla se bode precej vi-soko držeča prsta pot. Mesta, za katera so se poprej toliko poganjali, se bodo lahko dobila. Dočim je drugod že vse prenapolnjeno, imajo pravni prakti-kantje pri sodništvu pričakovati lepo prihodnost. V kratkem morejo dobiti plačano mesto, in pričako-vati morejo, da bodo hitro napredovali v službi. Predno se osebne razmere popolnoma urede, bode minulo nekaj let. Posebno tisti, ki so večši obeh deželnih jezikov, bodo hitro napredovali v službi in kmalu prehiteli dijake sovrstnike v drugih službah.

Sedanjim slabim razmeram bode kmalu konec in misliti nanje ne smejo juristi, ko izbirajo svoj poklic. Pri novi organizaciji se razmere popolnoma premene. Posebno sedaj, ko se ima mnogo juristov odločiti, kakšen poklic nastopijo, moramo opozar-jati na to premeno. Povzdiga sodnikovega delovanja, odkaz plemenitega delokroga in popolnejših pravnih sredstev, in istočasno zboljšanje gmotnega položaja

in pa neodvisnost sodnikov morajo vabiti pravne kandidate v vzvišeni sodniški stan.

V Ljubljani, 14. oktobra.

Kdo bo dunajski župan? Vsi protisemitski listi so jedini v tem, da nikdo drugi, kakor dr. Lueger. Odločno oporekajo raztrošeno novico, da bi dr. Lueger se bil izrekel, da on županstva ne pre-vzame. „Reichspost“ pa trdi, da noben drugi ni sposoben za to mesto, kakor baš on. S tem seveda nehoti stranki svoji da malo brco, češ, da ima le jednega tacega moža, ki bi bil županstvu kos. Da bi pa bolj gotovo za Luegerja dobili potrjenje, sedaj protisemitski listi zagotavljajo, da bode delal za pomirjenje na Dunaju in zlasti ne bode preziral manjšine v mestnem zboru. Iz vse pisave protise-mitskih glasil se pa vidi, da nekoliko pa vendar dvomijo, da bi za tega moža dobili potrjenje. Se-veda gotovega nikdo nič vedeti ne more, ker je še vse zakrito v nekako tajnost, kake politike se bode držal grof Badeni. Vse, kar se je o tem pisalo, so bolj le ugibanja in želje strank. Ministerski pred-sednik dosedaj še nobenemu ni povedal, kakšnega mnenja da je. Tudi, kjer je kaj govoril, se je znal vsemu izogniti, iz česar bi mogli z zanesljivostjo soditi o njegovi politiki.

Dominikanec dr. Weiss o protisemitih.

Dr. Weiss, ki je še nedavno jako pospeševal na Dunaju krščanski socializem, je začel spoznavati, da se je motil o protisemitih. V nekem bogoslov-nem listu je nedavno povedal svoje mnenje. Pred vsem se izpodtika nad tem, da vodi krščanske so-cijaliste sovraštvo do židov. Obsojajo že celo sv. pismo stare zaveze, in se s tem kažejo kot prav nič manjši nasprotniki vere, kakor so liberalci. Jedino to ga še veseli, da so se začeli imenovati protiliberalce, kajti sedaj se ne morejo z liberalci več družiti. Kdo ve, če tudi ta nada ne splava gospodu patru po vodi. Pri ljudeh a la Lueger bi ne bila taka umetnost, najti pot do liberalizma. Sedanja le-vica, ki je sovražena zaradi svoje zveze z židov-stvom, bode tako kmalu propala, če se pa osnuje kaka druga liberalna stranka, se bodo pa krščan-ski socialisti lahko z njo združili. Iz vsega se pa vidi, da so klerikalci hoteli protisemitizem izkori-

Listek.

Pavlina.

(Črtica)

„Iz tega dekleta ne bo nič! — Za učiteljico nima niti sence poklica. — Čemu se sili ... saj jej tega ni treba! — Doma naj bi ostala ...“

... pa čakala, da se kdo oglasi? Ti si ču-dak! — Nerazumevna mi je tvoja antipatija do Pavline. Saj je vender lepa, ljubezniva, energična ...“

„A, a! Torej to vpliva na-te? Lep učitelj si! No, sevé, sevé ... potem se ne čudim!“

„Oprosti, prijatelj, delaš mi krivico. Celo žališ me. Pri meni je Pavlina prav uzorna učenka. Ma-tematiko, geometrijo in fiziko razumeva kot nijedna druga ... zares pravcati — talent ima za moje predmete!“

„Nò, sevé, sevé ... njene oči, njene bujne ustnice, zlati laski ... dragi moj Viljko ti si za-ljubljen v svojo učenko!“

„Oho, protestujem, protestujem! — pazi, da te kdo ne čuje! Zaljubljen, pa jaz zaljubljen?“

„Dà, dà, ... saj taki slučaji so prav navadni po institutih, višjih dekliških šolah in pripravnicah

... ne sramuj se torej tega! — Veruj mi pa, da bo Pavlina prav slaba gospodinja! Kuhinja jej bo deveta briga. Samo to jo bo vedno zanimalo, ali so klobuki s širokimi ali z ozkimi kraji moderni, ali so krila na krinolino, na zvonec ali na vreče. Ej, in njen jezik! — Gorjé mu, kdor se spodtakne nad njo!

„Veš kaj, Ivane ... pregloboko si pogledal nocoj v svoj kozarec ... Najbolje je, da greva, sicer mi sklobasaš še več duhovitostij! Kaj naju briga toliko Pavlina, da se prepirava že ves večer le o njej! — Izpijva in pojva!“

„Dà, le pojva! — Jezilo me je le, ker si jo tako hvalil in hvalil, kot bi ne bilo lepše in na-darnejše učenke v pripravnici, dočim nima o po-menu paedagogike, o teorijah Rousseaua, Lockeja, Pestalozzija, Herbarta, Lindnerja, Komenskega itd. ni pojma! In to je za učiteljico vsekako glavno! Nò, kakor sem že dejal: za učiteljico nima Pavlina niti sence poklica! Doma naj ostane prostovoljno; sicer jo prisilim jaz!“

„Kaj? — Kako? — Ti jo misliš 'vreči'?“

„Dà, moram jo ... doslej ima še same dvojke in trojke!“

„Čadno! Pri meni pa same izvrstne in po-

hvalne rede. Nò, pa ... ne bodi prestrog! Zamiži malo! Pomisli v tretjem letu je ... ako 'pade', ponavljati more še-le čez jedno leto ... koliko po-zabi itd.!“

„Žal mi je ... zamižal ne bom prav nič. Pravica bodi i njej! Pa naj bi se bolje učila! Sevé ona si domišljuje, če me takó le ljubeznivo pogleda s tistimi plavimi očkami, —“

... katerih jedno gleda celo malce malce v stran ... o, kako pikantno!“

„... dà, prav pikantno za take zaljubljene duše kot si ti; nò, pri meni si zaman domišljuje, da bom zato kaj milejši ž njo! — Za tako roteče, sentimentalno, koketno muzanje in spogledavanje sem jaz slep! Ako ne zna, dobi dvojko bodisi lepa kot Venera ali pa grda kot Meduza! To je moj princip, dragi Viljko, tudi napram tvoji ljubljenci. Da veš! Pa ... servus! Doma sem.“

„Servus! — Umeči se malo, ti godrnjavi Cerberus!“

„Nikdar, nikdar!“ —

In vrata so se zaprla za profesorjem Ivanom, strogim peadagogom slavne pripravnice v M., — matematik Viljko pa je koračil slabe volje dalje po ulicah, katere je razsvetljeval le blede mesec ...

ščati v svoje namene, a sedaj pa že vidijo v njim nevarnejšega sovražnika, kot so bili liberalci.

Razpor mej Nemci na Češkem. Nemški liberalni listi so jako potrti, ker je pet nemških poslancev s češkega nastopilo svojo pot in izdalo svoj volilni oklic, ne da bi bili kaj vprašali za dovoljenje vodstvo nemške stranke v Pragi. Nemški nacionalci so sicer tudi na Češkem vedno očitneje nastopali, a pri deželnozborskih volitvah in v deželnem zboru so bili Nemci dosedaj jedini. Liberalci zmatrali so Češko za svojo domeno, ko so zgubili Dunaj, a sedaj pa vidijo, da jo bodo tudi na Češkem kmalu obigrali. Liberalna stranka ne bode imela razun veleposestva in pa trgovskih zbornic nobenega zavetišča. Ustavoverni veleposestniki tudi utegnejo popustiti levico in se približati konservativnim stanovskim sovrstnikom, ko bodo videli, kako je ob vso veljavo. Zato je nam umljivo zdihovanje liberalcev zaradi samostojnega postopanja ostalih čeških Nemcev. V tem vidijo začetek popolnega propada liberalne stranke.

Khuen-Hedervary in ogerski minister. Kakor so dolgo časa grofa Badenja napovedovali za avstrijskega ministerskega predsednika, ravno tako tudi na Ogerskem že dolgo govore o Khuen-Hedervaryju. Kadar je kaka ministerska kriza, je sedanjí ban na vrsti. Ogerska vladna stranka se ga je do sedaj branila, a ubranila se ga pa vendar ne bo. Madjarski časopisi pišejo, da bode Khuen-Hedervary vstopil v kratkem v ogersko ministerstvo in sedanjí minister za Hrvatsko Josipović postane hrvatski ban. Khuen-Hedervary pa ne bode minister za Hrvatsko, temveč prevzame kak drug portfelj. Khuen-Hedervary bode pa le nekaj časa v Banffyjevem ministerstvu, potem pa prevzame nasledstvo Banffyjevo. Zgodilo se bode ravno tako, kot je o svojem času grof Taaffe bil vstopil v Stremayerjevo ministerstvo in kmalu na to sam postal ministerski predsednik. Kakor je tedaj Taaffe bil takoj postal pravi vodja vlade, ravno tako bode tudi na Ogerskem Khuen-Hedervary takoj pravi vodja vlade, ko le vstopi. Banffy bode le še na videz ministerski predsednik.

Dogodki v Turčiji. V Trapecuntu so bili veliko hujši neredi, nego se je sprva poročalo. Tudi vojaki niso povse pravilno postopali. Prostaki pač niso ničesa storili kristijanom, a častniki so jih pa nekaj poklali. V varstvo ruskih podložnikov je prišla ruska ladija. V Carigradu je pa še velika negotovost. Sedaj se sovraštvo ne obrača več toliko proti kristijanom, temveč le proti vladi. Tako imenovani Mladoturki so začeli silno agitacijo za ustavo. Več so jih že zaprli. Velevlasti pa zahtevajo, da se naj izvedejo reforme v Armeniji. Sultan in dvorna stranka se pa upirata vsakim reformam. Diplomate se pa vendar nadejajo, da sultan odjenja. Pomenljivo je to, da so celo dunajski židovski listi prišli do prepričanja, da se morajo izvesti reforme v Armeniji, čečim so dosedaj vedno v tem videli nevarnost za obstanek jim toli priljubljene Turčije. Seveda iz ljubljene do kristijanov židovski listi niso premenili svojega mnenja, temveč radi tega, da se začasno reši armensko vprašanje, da bode Turčija lažje se upirala zahtevam bolgarskega prebivalstva v Makedoniji.

Profesor Viljko je slonel žalosten na svojem oknu ter zrl na ulico. (Bil je jedva petintrideset let star in še samec.) Pričakoval je — Pavlino. Priti je morala vsak čas mimo iz pripravnice, kjer se je baš danes končalo šolsko leto ter se razdelila spričevala. — „Kako otožen bo njen mili obrazek, — kako pobita vsa ... saj je dobila dvojko iz paedagogike! — Ta profesor Ivan! — Ni ga bilo preprosi! — Trd, neizpros, mož jeklen neusmiljen. — Kaj bo počela sedaj uboga Pavlina? — Ali bo ponavljala čez leto dnij? — Ej, dolgčas mi bo po njej, ki je tako živahna, vesela in preprosta! — Zares mi je najljubša, najmilejša mej vsemi ... ta njen glasek, obrazek pogled ... o, če bi bila ona ...!“

Dalje ni prišel profesor Viljko v svojem razmišljenji; nekdo je potrkal na vrata ter — ter ne da bi čakal odziva — vstopil. Bil je profesor Ivan.

„Hej, prijatelj, nekaj novega!“ nagovori Ivan otožnega tovariša. „Gospica Pavlina se omoži.“

„Omoži? — Pa s kom?“

„Tega še sama ne vé ... ha, ha!“

„Pusti me v miru s takimi dovtipi! zarohni Viljko. „Dosti si že star!“

„Kaj je to: triintrideset?! — Sicer pa ni to nikak dovtip. Sama mi je povedala.“

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 14. oktobra.

— (Osobne vesti.) Deželni predsednik baron Hein se je včeraj vrnil z Dunaja. — Poštni oficijal g. Ivan Kolenc se je svoji službi odpovedal.

— (Današnji občni zbor „pisateljskega društva“) bode v prostorih čitalnice na Turjaškem trgu, a ne v „Narodnem domu“, ker se čitalnica še ni mogla preseliti popolnoma v „Narodni dom“. Začetek zborovanja je ob 8. uri.

— (Repertoar slovenskega gledališča.) Kakor smo že naznanili, ne bo jutri predstave, da se zamore vršiti na odru orkestralna skušnja za veliko opero „Afričanka“, katera se bo pela v petek in o kateri priobčimo še pred predstavo primeren listek.

— (Slovensko gledališče.) Pri sobotni predstavi operete „Mam'zell Nitouche“ se je vsa pozornost koncentrovala na gospo Stojkovičovo in gospoda Podgrajskega, katerima sta se poverili glavni ulogi. Gospa Stojkovičeva je bila jako nežna Deniza in je pokazala lepo igralsko nadarjenost, kajti igrala je svojo ulogo karakteristično in živahno, pri tem pa povsem decentno. Nje glas je prav prijeten in tudi zlasti v višjih legah dosti močan. Prednašala je pevske točke graciozno in dosegla lep uspeh. Posamične nesigurnosti pri petju je pač pripisovati zoni, ki obide malone vsakega igralca, kadar stopi pred občinstvo, kaj še mlado igralko, katera stopi v tujem jej jeziku v zanjo novi ulogi pred tuje občinstvo. Gospod Podgrajski nas je presenetil. Igral je Celestina tako dobro, kakor tega nismo pričakovali. Sploh se kaže čedalje bolj, da je g. Podgrajski redek talent, kateri utegne postati izvrsten komik, če se bo pridno učil in vadil. Gospč. Slavčeva je svojo malo ulogo igrala jako fino in ljubeznivo, nov in prav dober je bil g. Vučičević kot Lorient, g. Ineman pa je bil izvrsten major. Odlikovala sta se tudi gospa Danilova in g. Verovšek. V celoti je bila predstava četudi ne taka kakor lanska vendar prav dobra, le jednega gospoda bi opozarjali, da je prva dolžnost igralčeva — memoriranje. Končno naj omenimo, da se je gospe Stojkovičevi uročil pri nastopu lep šopek in da je bila pozdravljena z aplavzom. — Gledališče je bilo jako dobro obiskano.

— („Dramatično društvo“) bodeta pri otvoritvi novega gledališča v Zagrebu zastopala intendant gosp. Plantan in režiser gosp. Ineman.

— (Umrl je) včeraj popoldne v Ljubljani g. Ivan Schinzi, vpokojeni kapelnik v Zagrebu garnizujučega pešpolka št. 101. Starejši obiskovalci slovenskega gledališča se gotovo še spominjajo pokojnega, ki je več let kot kapelnik vojaške godbe vodil slovenske operetne predstave v prvi dobi slovenskega gledališča. Pozneje se je preselil v Zagreb. Izdal je več Slavjanski jeviš zborov, prirejenih za glasovir. Lansko poletje ga je pri vojnih vajah zadela mrtvoud in je vsled tega stopil v pokoj ter se preselil v Ljubljano, kjer pa ni mogel več okrevati. Pogreb bode jutri popoldne ob 4. uri iz kolizeja. Bodi mu blag spomin!

— (Najdeno kukalo.) Pri sobotni predstavi je nekdo pozabil v gledališči kukalo. Kdor je je izgubil, naj se oglasi v režiserjevi pisarni v gledališkem poslopu.

— (Jesenaki cvet.) Vrla Slovenka iz Železnikov je bila tako prijazna in nam je poslala velik cvet v dokaz, da stoji pred poštnim uradom v Železnikih velik kostanj, poln lepega cvetja.

— (Personalne premembe pri političnih oblastvih na Štajerskem.) Premošeni so: Okrajna komisarja Julij pl. Vistarini iz Maribora v Pulj in Pavel baron Unterrichter iz Ptuja v Hartberg; konceptni praktikanti: dr. Adam pl. Weiss iz Ptuja v Maribor, Gustav Zeiske iz Slovenjega Gradca v Gradec, dr. Emil pl. Rajakovics iz Feldbacha v Slovenji Gradec in dr. Ivan Žolgar iz Gradca v Ptuj.

— (Napredovanje nemštva v Brežicah.) Deželni šolski nadzornik štajerski Viljem Linhart deluje v sosedni kronovini po načelih, katera je vedno pri nas zastopal, sicer tiho in prikrito ali dosledno. Spoznal je, da sedaj, ko ima kaj upliva, ne sme provokatorično nastopati, kakor je to bila njegova navada na Kranjskem, zato se o njem sliši le malo, pač pa čutijo štajerski Slovenci njegovo roko. Linhartu gre v prvi vrsti zahvala, da je deželni šolski svet štajerski dovolil ustanoviti v Ormožu čistonomsko šolo poleg sedanje utrkvistične šole, in njemu se je tudi posrečilo izposlovati, da je deželni šolski svet ukazal ustanoviti v Brežicah tri-razredno mešano čistonomsko šolo in štirirazredno mešano utrkvistično šolo. Samoslovenski okolici je namenjena utrkvistična štirirazrednica, slovensko-nemškemu mestu pa samonomška šola. Ustanovila se je za mesto tri-razrednica, dasi ni bilo izkazano za tako šolo potrebno število otrok, in ta šola sploh ne bo mogla obstajati, če je ne bodo obiskovali slovenski otroci.

— (Slovenske šole v Gorici.) „Soča“ piše: V slovensko šolo se je vpisalo 447 otrok iz mesta in 30 iz okolice. Zadnji otroci so večinoma taki, ki so hodili prej v vadnice, a jih letos nočejo več iz raznih uzrokov. No, za to pa hodi v Št. Andrež in Kromberg večje število slovenskih otrok iz mestnega ozemlja! V to doslej še „Slogino“ šolo, v obé vadnici, v ljudsko šolo na Gajševici in v omenjeni okoličanski šoli hodi nad 800 slovenskih otrok, ki stanujejo v Gorici. Pa rekó, da ni Slovencev v Gorici. Toliko otrok se je vpisalo v slovenske šole ukiub temu, da je redek tak „zaveden“ Slovenec, ki je izpolnil svojo narodno dolžnost. Poznamo slovenske rodbine, ki imajo v svoji službi take slovenske stariše, katerih otroci hodijo v laške šole, a ne rečejo jim besedice v podučilo! Poznamo Slovence, ki hoté veljati za vrle rodoljube, a njih slovenski sosedje pošiljajo v laške šole, ne da bi jih tisti znameniti Slovenci podučili. Tudi v obrtno nadaljevalno šolo se učenci še vedno sprejemajo. Slovenski roditelji in gospodarji, skrbite, da Vaši rokodelski in trgovski učenci, po moči tudi delavci, bodo obiskovali nadaljevalno šolo, da se kaj prida naučijo, da ne bodo v poznejših letih podložni tujčevi peti.

— (Občinske volitve na Nabrežini.) Pri občinskih volitvah v tej občini je narodna stranka sijajno zmagala. Čuditi se je, da so Lahi se drznili v tej občini delati zgago, sploh pa se je čuditi, kako to, da skuša vlada viteza Rinaldinija z vso silo, pritiskniti ob zid in če mogoče udušiti narodno stranko. Vse okolnosti kažejo, da so tega krivi slovenski koaliranci. Ko bi bili ti za časa koalicije svoj upliv porabili proti Rinaldiniju, ko bi ne bili ravnali po načelu, da jim Primorska ni nič mar, bi bile sedaj tam vse druge razmere.

— (Čudne razmere) Za slovenske dijake na tržaški gimnaziji je ustanovljen poseben tečaj za slovenski jezik. Doslej so ta tečaj obiskovali

„Sama? — Pa tebi?“

„Dà, meni. Ko sem jej izročil spričevalo z dvojko v paedagogiki, pogledala me je takó hvaležno ...“

„Hvaležna? — Beži, tebi se blede!“

„... hvaležno in ljubeznivo, kot da sem jo rešil najtežjega bremena. „Hvala, gospod profesor, — dejala je tiho. „Sedaj se omožim.“ — „Pa s kom, gospica?“ — vprašam jo. „Tega danes še ne vem ... morda celo s kakim profesorjem!“

„S profesorjem? je rekla, praviš?“ — začudil se je matematik. „Čudno, čudno!“

„Zakaj? Morda je mislila — — na-te?“

„Na me? — Na me? — Beži, beži?“

„Nò, zakaj pa ne? Baš ti si jej najljubši učitelj, baš ti si jej dal najlepše rede, — torej?! — In sam si mi že dejal, da se ti zdi najlepša, najljubeznivejša punica, kar si jih kdaj videl!“

„Mari ni to istina?! Niste njene oči, ki se tako pikantno malce malce križate ... tiste njene jamice v polnih ličicah ... njeno krasno oprsje ... imponirajoči boki ... energična hoja ... male nožice, s katerimi bi se človek kar igral ter jih pestoval ...! In njen živahni temperament ... zvonki glas! Meni ugaja, jako ugaja gospica Pavlina ... danes ti že lahko priznam, ko ni več moja učenka ...“

„Pač mi nisi povedal ničesar novega, prijatelj! Zaljubljen si že dolgo ... utegnil bi jo morda celo snubiti ... a?“

„In zakaj ne? — Samec sem ... profesor ... grd tudi menda ne od sile ... takoj bi poskusil ... Dà, dà, poskusim! Jaz jo ljubim!“

„Ti, — ti? — Ha, ha! — Ti si nagel človek. Morda ti bo še kdaj žal ... počakaj! ... in ...“

„Ali treba za snubitev fraka? — Jaz ga nimam.“

„Vsekako ... posodim ti ga jaz ... Pa glej! Pavlina gre mimo ... Veš kaj: spremim jo do doma ter jo pripravim na tvojo snubitev ... ali ti je prav?“

„Dobro, dobro! Informuj se pri njej, da se ne blamiram ... servus! — Torej po frak ...“

„Le pridi! Popoldne!“

„In rokavice?“

„Tudi, tudi! — Servus!“ —

Profesor Ivan je drl po stopnjicah navzdol ter se sestal s Pavlino baš pred vratmi prijateljeve hiše; — profesor Viljko pa je tekal vznemirjen po sobi okoli mize in stolov ter recitiral:

„Jaz jo snubim ... jaz jo snubim!“

(Konec prih.)

največ gojenci malega semenišča. Letos je prevzel vodstvo tega semenišča mlad duhovnik in provzročil, da slovenski gojenci več ne obiskujejo pouka v slovensščini. Gosp. prof. dr. K. Glaser je glede te stvari obelodanil odprto pismo, v katerem piše mej drugim: „S početkom tega šolskega leta, namreč 1895/96., se je izvršila izprememba v vodstvu „Malega semenišča“; vodi je g. Masten, sin znanega učitelja. Častivredni g. Masten je še jako mlad duhoven in je studiral na italijanski gimnaziji. Nemški profesorji na c. kr. državni gimnaziji so sami zapazili z začudenjem, da se letos iz „Malega semenišča“ za slovenske tečaje niso oglasili nekateri dijaki, ki so obiskovali te kurse vlani, in sicer iz najbolj šibkih tečajev (V. in VII.). Moje mnenje je, da tu stopi na plan vsaki učenec, kateri še ima v sebi kaj slovenske poštenosti. Parkrat sem ustno in jedenkrat pismeno g. ravnatelju izrazil svoje želje, pa brez popolnega vspeha. Zato sem njemu pisal, da spravim vse zadeve v javnost, če se imenoma naznanjeni dijaki ne prikažejo. Drugi dan sem hotel obiskati veleč. g. škofa in mu tudi naznaniti svoje težnje. Ker ga pa ni bilo doma, sem govoril s preč. monsg. dr. Sustom, ki mi je rekel, da se hoče poučiti o vsej zadevi. Minolo soboto mi je rekel preč. monsg. dr. Sust v škofovi pisarni, da postopa g. ravnatelj Masten po danih navodih; naj dijake sam prisili, ali si jih naj poiščem kje drugod, in da „Malo semenišče“ nima namena podpirati radikalnih slovenskih teženj, nego da ima druge namene, in da mene najavi g. nadzorniku Leschanofskemu (t. j. c. kr. namestništvu) ko bi jaz stvar spravil v javnost. Prva izmed teh dveh izjav je veleznamenita in hkratu tudi veležalostna. Dočim so se na Štajerskem, kakor sem se prepričal sam, tudi slovenski duhovniki mnogo trudili, da se je za slovensko gimnazijo v Celju oglasilo lepo število slovenskih učencev; dočim je dika Jugoslovanev Strossmayer ustanovil akademijo, vsenčistiše in galerijo slik, dočim prosvetljeni modrijan Lev XIII. brez bojazni kaže Slovanom svoje simpatije, se imenuje tu v Trstu — iz same bojazni pred Italijani — radikalstvo, če učitelj odločno sili na redno pohajanje teh dveh ur slovensčine na teden!! Je-li morda izprememba v vodstvu „Malega semenišča“ kaka koncesija Italijanom?! To dejstvo, da niti s prijaznimi in niti odločnimi besedami zdaj ne morem dobiti vseh slovenskih dijakov „Malega semenišča“ v slovenske tečaje, utegne biti na jedni strani nevarno za obstoj slovenskih tečajev v višjih razredih, na drugi strani se mi pa zdi ta stvar jednaka z zadevo slovenskih pridig. Resnobni starejši slovenski duhovniki tržaške škofije, ki ne poznajo strahu pred italijanskimi časniki in vsi posvetni ljudje naše narodnosti so tega mnenja, da popustljivost tržaškega ordinarijata v tej zadevi je bila prva hiba, ki je ojačila greben italijanskim nestrpnostem. Dasi rad priznavam težki položaj tržaškega ordinarijata posebej v mestu samem, dasi sam živim v prijateljskih odnošajih z mnogimi duhovniki tukaj, na Kranjskem in osobito na Štajerskem, si vendar kot profesor slovenskega jezika na c. kr. gimnaziji štejem v sveto dolžnost, povzdigniti svoj svarilni glas, spominjaje se latinskega izreka: Principiis obsta itd. Vodstvo „Malega semenišča“ in ordinarijat kot krušni oče slovenskih in hrvatskih mladeničev ima po mojem mnenju gotovo toliko moralne moči, odločiti, česa se ima učiti tisti mladenič, kateri tam stanuje in dobiva hrano. Če pa hoče veleč. g. monsg. dr. Sust — mimogrede povedano, odbornik „Matice Slovenske“ — mene, slovenskega profesorja, radi tega svarilnega glasa naznaniti velesl. ces. kr. namestništvu, izjavljam, da gledam vsem eventualnostim z mirno vestjo v obraz.“

— (Občina Milje) pri Trstu se priklopi policijskemu okrožju tržaškega mesta in se bede tam ustanovil okrajni policijski komisariat.

— (Ujet anarhist.) Tržaška policija je včeraj ujela nekega jako nevarnega anarhista Giordija, kateri je bil prišel iz Lodi in prosil dovoljenja za kolportajo. Giordi se je podnevi oblačil jako elegantno, ponoči pa hodil v sila slabi obleki.

— (Imenovanje.) Profesor na veliki gimnaziji v Celju in okr. šolski nadzornik, gosp. Mihael Zavadla je imenovan gimnazijskim ravnateljem v Dubrovniku.

* (Kosciuszkovo srce.) Truplo Kosciuszkovo leži v Krakovu, poleg poljskih kraljev, srce njegovo pa se prenese jutri v grajščino pri Rapperswylu v Švici, kjer je Kosciusko preživel zadnja leta svojega življenja. Doslej se je hranilo srce v kapelici v Veciji blizu Lugana, katera je last treh komtes Morosini. Srce se bo postavilo v posebno kapelo v rečeni grajščini. Slavnosti se bodo udeležili odposlanci iz vseh poljskih krajev.

* (Ekspedicija na južni tečaj.) Guvernement novo-južno-valeški je pozval ostale avstralske kolonije, da prispevajo k stroškom znanstvene ekspedicije na južni tečaj. Koloniji Tasmanija in Viktorija sta že obljubili dovoliti primerne vsote.

* (Zopet napad na civiliste.) Zadnji čas se množe renkontri mej častniki in civilisti. Ni še potihnilo vpitje dunajskih listov zaradi napada na neke žide, že se poroča, da je v Inomostu častniški namestnik napadel nekega izdelovalca klavirjev. Ta je občudoval sir, kateri je bil kupil, vsled česar ga je častniški namestnik pozval na dvoboj, češ, da se je njemu rogal. Obrtnik je zatrdil, da se čast-

niški namestnik moti, da se mu ni rogal, na kar je vojak potegnil sabljo in udaril obrtnika po glavi. Moč se je zgrudil na tla in morali so ga odnesti v bolnico.

* (Potres na Laškem.) Iz Verone se javlja, da se je v soboto primeril v bližnjem mestecu Malcesine močan potres. Več dimnikov se je podrlo in razpočili so tudi nekateri zidovi. Mej prebivalstvom je nastala panika.

* (Konzul mej ustaši.) Iz Havane se poroča v Madrid, da se je angleški konzul v Nuevitas pridružil ustašem.

* (Mejnarodno tatinsko družbo) je ujela bruseljska policija. Tatovi, katerih je bilo 33, so zadnja leta v Belgiji, na Francoskem in Nizozemskem oropali celo vrsto bank in pokradli gotovine in vrednostnih papirjev za več milijonov. Mej aretovanimi tatovi je tudi nekaj bruseljskih bankirjev, kateri so bili policiji kot oderuhi in prikrivalci znani. V stanovanju jednega teh bankirjev je policija našla v slamnaku raznih obligacij za jeden milijon.

* (Senzacionalna pravda) se bode te mesec vršila pred porotniki v Bourgeu na Francoskem. Obtožen je marki de Naya, da je nezakonskega sina svoje žene v Sorrentu pahnil z neke gore, da je padel v brezno in se ubil. Marki de Naya je bil velik siromak, ko se je pred dvanajstimi leti poročil s sedanjo svojo ženo, hčerjo advokata-milijonarja. Ona ga je vzela, ker je jo bil neki vrtnarski pomagač zapeljal in je od njega imela sina, marki jo je vzel, da si zagotovi prijetno življenje. Prepričanje je bil v tem zakonu na dnevnem redu, vendar še ni dokazano, da je marki res umoril otroka svoje žene.

* (Ljubimec fin de siècle) V Odesi je pela zadnji čas neka francoska pevka, gđc. Ferry. Imela je mnogo častilcev, mej katerimi se je zlasti odlikoval neki grof Gavrilovič. Moč pa pevki ni ugajal in zato je vse njegove ponudbe odbijala. Grof se je navidezno udal v svojo usodo in se prišel k pevki posloviti, prav ko je spravljal svoje dragocenosti, in odpotoval v Peterburg. Nekaj dni potem je zapazila pevka, da so izginile nje dragocenosti. Policija je dognala, da jih je rečeni grof ukradel, dognala pa tudi, da je tat, predno se je sam povzdignil v grofoveski stan, bil preprost natak.

* (Milijonar na odru.) V nekem londonskem gledališču se predstavlja igrokaz „Chees Boys Chees“. Dejanje se vrši v južni Ameriki in mej drugimi osebami nastopa tudi milijonar X. Da bi bila predstava kar mogoče realistična, je gledališko vodstvo za ulogo milijonarja angažovalo v Londonu mudečega se milijonarja X a, tistega, kateri se predstavlja v igri, da nastopi sam. Milijonar, ki ceni vrednost denarja, je za dobro plačilo rad ustregel tej želji in igra sedaj vsak večer — sam sebe. Gledališče je prenapolnjeno in občinstvo se slabemu igranju milijonarjevemu ne more nasmejati, a ravnatelj in milijonar sta vzlic temu zadovoljna.

* („Išče se neumnež“) Takole se je čitalo te dni v nekem berlinskem listu: „Kot soigralca za loterijsko srečko iščemo neumneža, da bi jo gotovo zadel. Kot dokaz sposobnosti naj založi potrebn denar do prvega velicega dobitka.“

* (Grozen vihar) V Lapazu v Kaliforniji je minoli teden strahovit vihar napravil velikansko škodo; podrli je 184 poslopij razdejal 19 ladij; 25 oseb se je potopilo, mnogo pa je bilo poškodovanih. Vihar je besnel dva dni brez prestanka.

Slovinci in Slovenke! ne zabite družbe sv. Cirila in Metoda!

Književnost.

— „Slovanski Svet“ ima v št. 39 naslednjo vsebino: Poljski katolicizem; Posojilnice z omejenim in neomejenim poroštvom; B. Flegerič: Iz Krčevinskih potečnic; Radojevič: Njekoliko srpskijeh nar. prekorječica iz raznijeh izreka; Tugomira: Nekaj o našem leposlovju; Razgled po slovanskem svetu; Književnost.

Brzjavke.

Dunaj 14. oktobra. Grof Hohenwart je v soboto opoludne obiskal grofa Badenija in se z njim posvetoval dve uri. Temu posvetovanju se pripisuje velika politična važnost.

Dunaj 14. oktobra. Grof Taaffe je na svojem posestvu v Nalžovu nevarno obolel. Prof. Nothnagel je odpotoval k njemu.

Dunaj 14. oktobra. Šleski deželni predsednik grof Codenhove je določen namestnikom na Moravi.

Dunaj 14. oktobra. Začenši z 2. decembrom vozil bo mej Ostendom in Trstom vsak teden jedenkrat takozvani „bliskovni vlak“.

Praga 14. oktobra. Včeraj se je vršil veliki češki narodno-gospodarski shod, na katerem se je konstituiralo narodno gospodarsko društvo za Češko, Moravo in Šlezijo. Zasto-

pani so bili vsi sloji češkega naroda, tudi plemstvo. V odbor so bili mej drugimi voljeni tudi knez Friderik Schwarzenberg, grof Harrach in nekateri delavci.

Zagreb 14. oktobra. Točno ob polu 9. uri zjutraj je dospel cesar sem in bil sijajno vzprejet. Na kolodvoru so ga čakali vsi dostojanstveniki, civilni, vojaški in cerkveni. Po ulicah je bilo vse črno ljudij. Vreme je krasno. S kolodvora se je peljal cesar v mesto. Pred cesarjem je jahalo 300 jezdecev v krasni narodni noši, za cesarjem pa so se peljali magnatje in dostojanstveniki, deloma v bogatih kostumih. Prebivalstvo je cesarja burno pozdravljalo. Povsod je vladal najlepši red. Ob 2. uri popoldne se je položil zadnji kamen gledališki zgradbi, zvečer bo prva slavnostna predstava, na katero sta povabljeni tudi zastopnika „Dramatičnega društva“.

Budimpešta 14. oktobra. Ministerstvo je prepovedalo vse nemške gledališke predstave.

Budimpešta 14. oktobra. Pri davčnem uradu v Aradu se je defraudiralo 150.000 gl. Policija je mej drugimi aretovala tudi dve jako odlični osebi.

Narodno-gospodarske stvari.

— Socijalna vprašanja. (Konec.) F. Organizacija. 1. Skupno trpljenje delavskih stanov iz istih vzrokov zahteva tudi skupno in vzajemno delovanje — kmečkega, obrtnega in delavskega stanu. 2. Zato je treba organizacije, ki bodi prvič splošna: a) Po vseh slovenskih deželah naj se razširijo nepolitična socijalna društva na vsakem temelju. V vsaki večji fari bodi tako društvo. V teh društvih naj dobivajo udje pouk po predavanjih, shodih, spisih; dobivajo naj podporo in navodila za potrebno gospodarsko organizacijo. Ta društva naj bodo mej seboj v zvezi in naj najmanj vsako leto jedenkrat pošljejo zastopnike k skupnemu posvetovanju. Vendar naj bodo mej seboj slobodna. Vodi in zedinjajo naj jih načela, ne pa kako samosilno gospodarstva in dobička željno strankarsko vodstvo. Čim najpreje naj se snidejo tudi vsa avstrijska katoliška in krščansko-socijalna društva pri skupnem shodu, da se dogovoré o vzajemnem postopanju. b) Poleg teh nepolitičnih društev naj se v vsaki dekaniji osnuje po jedno politično društvo, katerega glavni namen bodi boj za krščansko-socijalno preosnovo. c) Da se dohode dovolj izobraženih mož, ki bi sodelovali pri teh društvih, naj se po vseučiliščih in po bogoslovnicah uvedejo predavanja iz krščanskega modroslovja in iz sociologije. Tudi naj razboriti možje po mestih, trgih ali po dekanijah napravljajo mej seboj slobodne zveze, se redno shajajo in se na temelju izdelanega poročila kakega uda razgovarjajo o socijalnem vprašanju sploh in o potrebah svojega kraja posebej. 2. Posebna: a) kmečki stan se najboljše pripravlja za popolno gospodarsko organizacijo z Raiffisen-ovimi posojilnicami. Te naj se ustanavljajo, kjer je le količjak mogoče. Čim se vtrde, naj se takoj ožive slobodne gospodarske zadruge, kakor so opisane pod B 2. f. b) Osnuje naj se za celo Slovenijo gospodarsko društvo, ki imej po raznih krajih svoje podružnice. To gospodarsko društvo podpiraj po vseh močeh duševne in gmotne koristi kmečkega stanu in vzlasti skrbí, da slovenskega zemljišča ne bodo kupovali tujci in z veleposestvi ali pa z velikimi obrtnimi podjetji škodovali našemu ljudstvu. c) Obrtniki naj se organizujejo v poučnih strokovnih društvih in v zvezah, ki skušajo po ožnosti vresničevati namene opisanih zdruget pod B 2. b. V konsumnih društvih, v stavbinskih društvih za stanovanja, v podpornih društvih naj se vežejo z delavci. d) Delavci, kot najzapuščenejši stan naj se v lastnih katol. delavskih društvih združujejo in vzgajajo. Predno se pa morejo gospodarsko organizovati, naj v taci društvih opozarjajo vso družbo na svoje žalostno stanje in naj jo privedó do prepričanja, da jim je dolžna pomagati. Ker jim manjka kredita, zato ne morejo začeti nobenega podjetja v svojo gmotno korist, ne zavarovanja za starost, ne konsumnih, ne stavbenih društev. Zato jim je dolžna pomagati dežela in država. Delavske težnje v tem oziru naj podpirajo z vsami močmi vsa katoliška ali krščansko-socijalna društva. e) Podpirajo naj se dobri časopisi in knjige. Zato naj skrbé posamna društva, da bo v vsakem večjem kraju kaka knjižgarna ali vsaj zaloga poštenih časopisov in poučnih drobnih knjižic, ki naj se izdajejo vzlasti o versko-obrambnih, pravnih in socijalnih vprašanjih. f) Pred vsem naj se oskrbé poučne knjižice, ki naj pojasnujejo vse pravne določbe o delavcih, obrtnikih in kmetih v naši državi. g) Priporočajo se vsi časopisi, ki stojé na temelju krščanske katoliške vere. Glasilo krščansko-socijalnega gibanja je „Glasnik“. h) Voli se stalen odbor, ki skuša vresničevati vse navedene točke. V svoji zalogi naj ima pravila vseh potrebnih društev, daje naj pojasnila za njihovo ustanovitve in druge stvari tičóce se krščansko-socijalne organizacije.

— 1885 — Lastnina in tisk „Národne Tiskarne“